

Güzel Sanatlar Lisesi Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri İle Dinledikleri Müzik Türü Arasındaki İlişki¹

Relationship Between Levels of Loneliness and Types of Music Listened to by Fine Arts High School Students

Elif Güven, Balıkesir Üniversitesi Necatibey Eğitim Fakültesi, eguven@balikesir.edu.tr

ÖZ. Bu çalışmada öncelikle Güzel Sanatlar Lisesi (GSL) öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve en sık dinledikleri müzik türünün ne olduğu belirlenerek aralarındaki ilişki incelenmiştir. Ayrıca, yalnızlık düzeyi ve en sık dinlenen müzik türüne ilişkin bulgular cinsiyet, bölüm ve sınıf değişkenleri boyutunda ele alınmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Balıkesir Kadriye Kemal Gürel Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 182 resim ve müzik bölümü öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak UCLA yalnızlık ölçeği ve kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu; cinsiyet, bölüm ve sınıf düzeyinde anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin en sık dinledikleri müzik türü Türkçe pop müzik, en az dinledikleri müzik türü ise klasik batı müziğidir. Dinlenen müzik türü ile yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Öğrencilerin dinledikleri müzik türü ile cinsiyetleri ve bölümleri arasında anlamlı farklılık bulunurken müzik türü ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Elde edilen bulgular ilgili literatüre dayanarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Güzel Sanatlar Lisesi, Yalnızlık, Müzik Türü

ABSTRACT. This study initially identified the levels of loneliness and types of music listened to by students of a fine arts high school, and then examined the relationship between the two. In addition, variations in levels of loneliness and the favourite type of music was examined according to gender, department and class variables. The study was conducted with the participation of 182 students, attending the art and music departments of the Balıkesir Kadriye Kemal Gürel Fine Arts High School. Data were collected using the UCLA Loneliness Scale and a personal information questionnaire. It was found that students had low levels of loneliness, and that these levels of loneliness did not vary significantly by gender, department or class attended. The music most often listened to by the students was Turkish pop music, whereas western classical music was the music they listened to least. No significant relationship was found between the type of music listened to and levels of loneliness. The type of music listened to was found to vary significantly according to gender and department, but not by the class attended. Findings were discussed in the context of the wider literature.

Keywords: Fine Arts High School, Loneliness, Type of Music

SUMMARY

Introduction: Adolescence is a stage when the personality starts to develop and the young person experiences many mental, physical and social changes. Listening to music is an important activity for young people because it can be done when alone, and at the same time, it can be a form of self-expression in social situations. Therefore, the objective of this study was to examine levels of loneliness and the types of music listened to by students of a fine arts high school, who were all adolescents, and to examine the relationship across a number of variables.

Method: This study uses survey methodology. The study was conducted in the 2015-2016 academic year with the participation of 182 students attending the art and music departments of the Balıkesir Kadriye Kemal Gürel Fine Arts High School. Data on levels of loneliness were collected using the "UCLA Loneliness Scale". Data on gender, department, class attended, and the type of music listened to were collected using a personal information questionnaire. SPSS 21.0 software package was used to analyze the data. Data were analyzed using the t-test for independent groups, one-way analysis of variance, and the chi square test.

Results: Students of the fine arts high school were found to have low levels of loneliness (M=39.99). Although the differences were not statistically significant, female students compared with male students, art students compared with music students, and 9th graders compared with the other

¹ Bu çalışmaya ait veriler, 13-15 Temmuz 2016 tarihlerinde Viyana'da düzenlenen "International Conference on New Horizons in Education 2016 (INTE-2016)" 'da sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

classes reported feeling more lonely. The type of music listened to by the largest number of students was Turkish pop music, whereas western classical music was listened to the least. Female students mostly listened to Turkish pop music and foreign pop music, whereas male students expressed the strongest preference for hip-hop and traditional Turkish music. The difference between the types of music preferred by male and female students was found to be significant. The music students preferred music with Turkish lyrics and traditional music, whereas the art students preferred foreign music. The difference between the types of music preferred by the art students and music students was found to be significant. In terms of the class attended, it was found that students moved away from western classical music and towards traditional Turkish music over the course of their education, although the differences were not statistically significant.

Discussion and Conclusion: The finding that the female students had higher levels of loneliness than the male students, even though the difference was not statistically significant, is not consistent with the findings of other studies in the literature. Consistent with the findings of many other studies conducted in Turkey, the type of music preferred by the largest number of students was found to be Turkish pop music. The stronger preference for pop music among female students, in particular, can be explained by women being a more dominant theme in the consumer culture. No significant relationship was found between the type of music and level of loneliness, but this finding is consistent with the findings of other studies in the literature on the relationship between personality traits and the type of music listened to. Examining levels of loneliness and types of music listened to by young people from different segments of society can help identify various tendencies among young people and help adults to better understand the turbulence experienced by adolescents.

GİRİŞ

İnsanoğlu için duygusal ve sosyal anlamda doyurucu ve sağlıklı ilişkiler geliştirmek yaşamsal bir öneme sahiptir. Ne var ki, hemen her birey, bazı yaşam dönemlerinde doyurucu ilişkilere sahip olamamaktan dolayı yalnızlık yaşayabilmektedir (Duy, 2003). Yalnızlık "bireyin yaşamakta olduğu sosyal ilişkiler ile yaşamak istediği ilişkiler arasında görülen farktan ve çelişkiden dolayı ortaya çıkan rahatsız edici, psikolojik bir durum" olarak tanımlanmaktadır (Peplau & Perlman, 1982).

Yalnızlık düzeyinin en yüksek olduğu dönemlerden birisi de ergenlik dönemidir. Araştırmacılar yalnızlığın ergenlik döneminde diğer dönemlere göre daha yoğun ve yaygın bir şekilde yaşandığını ileri sürmektedir (Brennan, 1982; Rubenstein & Shaver, 1982; Williams, 1983; Ostrov & Offer, 1991). Ergenlik; sosyal konum ve görüşler ile duygusal bağımsızlığın kazanıldığı ve kişilik özelliklerinin biçimlendiği bir aşamadır. Ergenlik döneminde, fiziksel değişim, kimlik ve kişilik gelişimi gibi kaçınılmaz ve önemli olaylar yaşanmakta ve özellikle fiziksel değişimlerin sonucunda bireyler yalnız kalmak istemektedirler (Yıldırım, 2007). Bu dönemde gerçekleşen birçok değişim, ergenin benlik gelişiminde ve sosyal ilişkilerinde farklılaşmayı beraberinde getirir (Şentürk, 2010). Ergenin sosyalleşmesinde aile ve okulun yanı sıra akranların da büyük etkisi vardır. Sosyal gelişim için ergenlerin akranlarıyla birlikte olmaya ihtiyaçları vardır (Şişman, 2014). Ergenler için okulda yalnız kalmamak, akranları tarafından kabul görmek önemlidir. Ergenlerin dünyasında, okul arkadaşları arasında iyi bir konuma, popülerliğe, liderliğe ve güce sahip olmak büyük anlamlar içermektedir (Avcı ve Yıldırım, 2014).

Okullar, oldukça kalabalık kurumlar olduğu halde, öğrenciler akran zorbalığı, akran ilişkilerinde zayıflık veya dışlanma gibi nedenlerle yalnızlık yaşayabilmekte ve bu onların sosyal işlevselliğini olumsuz yönde etkileyebilmektedir (Duyan vd., 2008). Ergenin birincil bağıllık figürü olan ana babasından ayrılıp, aynı cinsten ya da karşı cinsten akranlarıyla ilişkilerini yeniden düzenlediği görülür. Ergenin bağıllık konusundaki bu düzenlemesi, kişilerarası ilişkilerinde bozulmaya yol açmakta, gencin tümüyle yalıtılmış olduğu durumlar ortaya çıkabilmektedir (Oruç, 2013). Yetiştirme yurdunda kalan ergenler ile yürütülen bir çalışmada yakın arkadaşı olmayan ergenlerin kendilerini daha yalnız hissettikleri belirlenmiştir (Durualp ve Çiçekoğlu, 2013). Yalnızlık düzeyi yüksek olan bireylerin problem çözmede zorlandıkları (Atasayar & Güler, 2012); özellikle ergenlik döneminde öfkelerini yıkıcı bir biçimde ifade ettikleri (Çivitçi, 2011) ve şiddet eğilimlerinin

daha yüksek olduğu (Haskan, 2009) ortaya konmuştur. Ayrıca lise ve üniversite dönemlerinde yalnızlık arttıkça mutluluğun azaldığı belirtilmektedir (Kılıç, 2014; Demir ve Kutlu, 2016).

Günümüzde bireylerin yalnızlık düzeyleri ile yakından ilişkili olan bir olgu da sosyal medya kullanımudur. Özellikle gençler gerçek sosyal ilişkilerini geliştirmek yerine zamanlarının büyük bir kısmını sosyal medyada geçirmeyi tercih etmektedirler. Bu sebeple arkadaşlarıyla yapabilecekleri pek çok sosyal aktiviteden uzak kalmaktadırlar (Yalçın, 2015). Saatlerce internete bağlı kalarak, sosyal paylaşım sitelerinde vakit geçirerek sosyalleşme çabasına giren ve çevresinden uzaklaşan gençler ilk etapta bir sorun yaşamazlar da ilerleyen dönemlerde bir anda yalnız kalabilmektedir (Seçim, Alpar ve Algür, 2014). Yalnızlık düzeyi yüksek olan bireylerin sosyal ilişkileri kurmada, sürdürmede bu ilişkiler içinde kendilerini ifade etme de sorunlar yaşadıkları ve bu nedenle bu kaygıları kendilerine göre azaltan internet alanına yöneldikleri söylenebilir (Morsümbül, 2014). Son yıllarda gerçekleştirilen birçok çalışma, problemli internet kullanımı ve yalnızlık arasında anlamlı bir ilişki olduğuna işaret etmiştir (Demirer, Bozoğlan & Şahin, 2013; Eroğlu, Pamuk ve Pamuk, 2013; Mutlu, 2014; Oktan, 2015; Meral ve Bahar, 2016; Özşaker, Dorak, Vurgun ve Uludağ, 2016). Benzer şekilde yalnızlık arttıkça televizyon izleme süresinin de arttığı ortaya konmuştur (Çakır ve Çakır, 2011; Özben, 2013).

Güzel sanatlar ve spor eğitiminin bireylerin yalnızlıklarına etki eden birer güç olduğu söylenebilir. Resim yapabilen, enstrüman çalabilen ve yaratıcılığını her anlamda ortaya çıkarabilen bireyler ile sportif anlamda bedensel gücünün farkında olan bireyler sosyal yaşamlarında farkındalıklar yaratmaktadırlar (Karademir ve Öz, 2016). Yapılan çalışmalar, sporun yalnızlık düzeyini azaltıcı etkisi bulunduğunu ortaya konmuştur (Özçelik, İmamoğlu, Çekin ve Başpınar, 2015; Karademir ve Öz, 2016). Bu noktada müzik ilgisi; ergenlerin tam da kişilik gelişimlerini tamamladıkları, kendi kimliklerini oturtmaya çalıştıkları bir dönemde, tercih ettikleri ya da benimsedikleri sosyal, duygusal ya da kişisel mesajları belirleyici nitelikte bir anlam olarak karşımıza çıkabilmektedir. Ergenlikte korolara katılma, bir müzik aleti çalma ya da kendi aralarında müzik grubu oluşturma gibi etkinlikler sıkça görülür (Çoban, 2005). Kapıkıran ve Yağcı (2012), ergen öğrencilerin çalgı çalmasının yaşam doyumuna bir miktar katkısının olabileceğini ortaya koymuşlardır. Müzik topluluğuna katılan ergenlerin ise yaşam doyumunu düşük de olsa artarken, yalnızlıkları bir miktar azaltmaktadır (Kapıkıran ve Yağcı, 2012). Müzik yapma ve müzik icrasında bulunma müzikal ilişkinin tek yolu değildir. Ergenler müzik videolarını, kliplerini takip etmek, çıkan müzik albümlerini dinlemek için büyük zaman ayırırlar. Hatta sohbetlerinde bu müzikal materyalden sıklıkla bahsedirler. Dinledikleri yeni bir müziği akranlarıyla paylaşmak için can atarlar. Bu paylaşım onlarda büyük bir heyecan, coşku ve haz duygusu uyandırır (Çoban, 2005).

Sosyal bir olgu olan müzik, son teknolojik gelişmelerle birlikte özellikle gençlerin hayatlarında önemli bir yer teşkil etmektedir. Müzik dinlemek gerektirdiği tercihle birlikte, sosyal bir var olma eylemini de beraberinde getirir. Çoğu müzik tarzının genel geçer kabul görmüş bir yaşam tarzı haline dönüştüğü kabul edilen bir gerçektir. Popüler kültür, arabesk kültürü, rock kültürü, geleneksel ve modern kültür diye ayrılacak sistemler; kişilerin bireysel ya da grup içindeki yaşamlarını anlamada, düzenlemede ve yapılandırmada kullandıkları inanç ve adalet sistemi haline dönüşmektedir. Pek çok dinleyici belli müzik türleriyle sıkı bir özdeşleşme yaşar ve bu türe olan bağlılıklarını farklı sosyal ortamlarda da gösterirler. İnsanlar, taşıdıkları özellik ve görüşleri desteklemeye ve güçlendirmeye çalışırlar ve kendilerine uygun görerek seçmiş oldukları müzik, bu ihtiyaca bir şekilde hizmet etmektedir (Artemiz, 2009).

Ergenlik dönemi, pek çokları için stresli bir dönemdir. Ergenlik çağındaki gençler, ev ya da okul ortamlarının sınırları içinde bulamadıkları heyecanlı ve özgür alanlar yaratmaya çabalarlar. Ergenler genellikle aileleriyle daha az zaman geçirmeye başlarlar, akran gruplarıyla daha çok etkileşim içinde bulunurlar, günlük işlerinde daha büyük bir hareketlilik gösterirler ve kitle iletişim araçlarıyla ilgili alışkanlıklarını değiştirirler. Televizyon izlemekle geçirilen zaman bu dönemde azalırken, işitsel kitle iletişim araçlarını dinleme ya da izleme eylemleri artar. Genel olarak ergenler müziği her seviyedeki otoriteye karşı çıkmak, kişiliklerini ortaya koymak, akran ilişkileri ve duygusal bağlar geliştirmek ve bağımsızlıklarını ilan etmek için kullanırlar (Artemiz, 2009).

Bu sebeple gençlerle sağlıklı bir iletişim kurarak onların gerçek dünyalarını anlayabilmek için müzik en önemli araçlardan biridir. Tercih ettikleri müzikler ergenler hakkında bize çok fazla ipucu verebilir. Bu bağlamda, resim ve müzik alanında yoğun biçimde eğitim alan GSL öğrencilerinin

yalnızlık düzeylerinin nasıl olduğu ve dinledikleri müzik türlerinin neler olduğunun belirlenmesi önemli görülmektedir. Güzel sanatlar liseleri, öğrencilere güzel sanatlarla ilgili temel bilgi ve beceriler kazandırmayı ve güzel sanatlar alanında nitelikli insan yetiştirilmesine kaynaklık etmeyi amaçlar (Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği). Öğretim süreleri 4 yıl olup sınıf mevcutları 30 kişidir. Resim ve müzik olmak üzere iki ayrı bölüm bulunmaktadır. Ortaokulu bitiren öğrenciler arasından yetenek sınavı ile öğrenci alımı yapılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı yalnızlığın yoğun olarak yaşandığı ergenlik dönemindeki GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini ve en sık dinledikleri müzik türünün ne olduğunu belirleyerek cinsiyet, öğrenim görülen alan ve sınıf değişkenleri boyutunda öğrencilerin dinledikleri müzik türü ile yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir.

YÖNTEM

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubunu, 2015-2016 eğitim öğretim yılında Balıkesir Kadriye Kemal Gürel Güzel Sanatlar Lisesi'nde öğrenim görmekte olan 182 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin %55.5'i kız öğrencilerden (n=101), %44.5'i erkek öğrencilerden oluşmaktadır (n=81). Öğrencilerin %44.5'i (n=81) müzik; %55.5'i (n=101) resim bölümüne devam etmektedir. %29.1'i dokuzuncu sınıf (n=53, %22.5'i onuncu sınıf (n=41), %24.2'si on birinci sınıf (n=44), %24.2'si ise on ikinci sınıftır (n=44) (Tablo1).

Tablo 1. Çalışma grubuna ilişkin demografik özellikler

		f	%
Cinsiyet	Kız	101	55.5
	Erkek	81	44.5
	Toplam	182	100
Bölüm	Müzik	81	44.5
	Resim	101	55.5
	Toplam	182	100
Sınıf	9. Sınıf	53	29.1
	10. Sınıf	41	22.5
	11. Sınıf	44	24.2
	12. Sınıf	44	24.2
	Toplam	182	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmada yalnızlık düzeyini ölçmek amacı ile veri toplama aracı olarak Russell, Peplau ve Cutrona (1980) tarafından geliştirilen, 10'u düz, 10'u ters yönde kodlanmış 20 maddeden oluşan "UCLA Yalnızlık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, likert tipi, 1-4 arası derecelendirmeye, 1(Hiç Yaşamam), 2(Nadiren yaşarım), 3(Bazen yaşarım), 4(Sık sık yaşarım) cevaplarına karşılık gelecek şekilde düzenlenmiştir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 80, en düşük puan ise 20'dir. Puan arttıkça, yalnızlık düzeyi artmaktadır. Yüksek puan, yalnızlığın daha yoğun yaşandığının göstergesi olarak kabul edilmektedir. Puanın 20-40 arasında olması düşük düzey, 41-60 arası orta düzey ve 61-80 arası ise yüksek düzey yalnızlığı göstermektedir. Ülkemizde ölçeğin geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları Demir (1989) tarafından yapılmıştır. Demir'in yaptığı çalışmada ölçeğin iç tutarlılığı ile ilgili analizler toplam 72 kişi üzerinde hesaplanmış ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı .96 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin beş hafta ara ile yapılan test tekrar test güvenilirlik katsayısı .94 olarak bulunmuş ve Beck Depresyon Envanteri ile ölçek arasında r=.77 düzeyinde bir ilişki bulunmuştur. Mevcut çalışmada ise ölçeğin güvenilirlik katsayısı .845 olarak hesaplanmıştır. Öğrencilerin cinsiyet, bölüm ve sınıf bilgileri ile en sık dinledikleri müzik türüne ilişkin veriler ise UCLA yalnızlık ölçeği ile birlikte verilen kişisel bilgi formu ile elde edilmiştir.

Verilerin Toplanması ve Çözümü

Veri toplama araçları, 2015-2016 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında uygulanmıştır. Araştırmanın etik boyutu açısından; kurum yöneticileri ile görüşülmüş ve araştırmanın amacı, yöntemi ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiştir. Veri toplama formu uygulanmadan önce katılımcılara araştırma konusunda bilgi verilmiş, elde edilen verilerin gizli kalacağı ve kimse ile paylaşılmayacağı açıklanmıştır. Bilgilendirme sonrasında istemeyenler araştırmaya katılmamıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesi için SPSS 21.0 paket programı kullanılmıştır. Veriler, bağımsız gruplar için t testi, tek yönlü varyans analizi ve ki kare testi kullanılarak çözümlenmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bu kısmında, araştırmanın amaçları doğrultusunda elde edilen verilerin analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 2. *GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı*

Cinsiyet	n	\bar{X}	Ss	t	p
Kız	101	40.96	9.46	1.468	.144
Erkek	81	38.79	10.44		
Toplam	182	39.99			

Tablo 2’de görüldüğü gibi yalnızlık düzeyleri incelendiğinde kız öğrencilerin puanları ile erkek öğrencilerin puanları arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Ortalamalar incelendiğinde kız öğrencilerin toplam puan ortalamasının ($\bar{X}=40.96$) erkek öğrencilerin ortalamasından ($\bar{X}=38.79$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Toplamda ise GSL öğrencilerinin yalnızlık puanlarının düşük düzeyde olduğu görülmektedir ($\bar{X}=39.99$).

Tablo 3. *GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin bölüm değişkenine göre dağılımı*

Bölüm	n	\bar{X}	Ss	t	p
Müzik	81	38.93	10.99	-1.286	.200
Resim	101	40.84	8.97		
Toplam	182	39.99			

Tablo 3’te görüldüğü gibi müzik bölümü öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile resim bölümü öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Ortalamalar incelendiğinde resim bölümü öğrencilerinin ortalamasının ($\bar{X}=40.84$) müzik bölümü öğrencilerinin ortalamasından ($\bar{X}=38.93$) daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4. *GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin sınıf değişkenine göre dağılımı*

Sınıf	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
9.sınıf	53	42.16	Gruplararası	502.158	3	167.386	1.713	.166
10.sınıf	41	39.78	Gruplarıçi	17394.837	178	97.724		
11.sınıf	44	37.61	Toplam	17896.995	181			
12.sınıf	44	39.95						
Toplam	182	39.99						

Tablo 4’te görüldüğü gibi GSL öğrencilerinin yalnızlık puanlarında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Sınıf ortalamaları incelendiğinde, yalnızlık düzeyi en yüksek olan sınıfın dokuzuncu sınıf ($\bar{X}=42.16$), en düşük olan sınıfın ise on birinci sınıf ($\bar{X}=37.61$) olduğu görülmektedir. Onuncu sınıf ($\bar{X}=39.78$) ve on ikinci sınıfın ($\bar{X}=39.95$) puan ortalamaları ise birbirine oldukça yakındır.

Tablo 5. GSL öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerinin dağılımı

Müzik Türü	f	%
Türkçe pop	31	17.0
Yabancı pop	28	15.4
Yabancı rock	23	12.6
Türkçe rock	22	12.1
TSM	17	9.3
THM	16	8.8
Jazz	13	7.1
Klasik batı	5	2.7
Diğer	27	14.8
Toplam	182	100

Tablo 5'te görüldüğü gibi GSL öğrencilerinin en sık dinledikleri müzik türü Türkçe pop (%17)'tur. Bunu yabancı pop (%15.4); yabancı rock (%12.6) ve Türkçe rock (%12.1) müzikler izlemektedir. Daha sonra Türk Sanat Müziği (TSM) (%9.3), Türk Halk Müziği (THM) (%8.8) ve jazz (%7.1) dinlenmektedir. En az dinlenen müzik türü klasik batı müziğidir (%2.7). Diğer müzik türleri ise %14.8 oranında dinlenmektedir. Diğer müzik türleri adı altında öğrenciler Türkçe rap müzik (n=16), enstrümantal müzik (n=3), hip-hop (n=2), elektronik müzik (n=2), metal müzik (n=2), blues (n=1) ve arabesk (n=1) müzikleri dinlediklerini belirtmişlerdir. Bu durumda GSL öğrencilerinin en fazla dinledikleri müzik türünün pop müzik (%32.4); daha sonra rock müzik (%24.7) daha sonra geleneksel Türk müzikleri (%18.1) olduğu, en az dinledikleri müzik türünün ise klasik batı müziği (%2.7) olduğu görülmektedir.

Tablo 6. GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin dinledikleri müzik türüne göre dağılımı

Sınıf	N	\bar{X}	Varyansın Kaynağı	Kareler toplamı	sd	Kareler ortalaması	F	p
Klasik Batı	5	42.60	Gruplararası	741.789	8	92.724	.935	.489
Jazz	13	42.69	Gruplarıçi	17155.206	173	99.163		
Türkçe rock	22	38.86	Toplam	17896.995	181			
Yabancı rock	23	43.30						
THM	16	40.43						
TSM	17	37.11						
Türkçe pop	31	38.00						
Yabancı pop	28	39.00						
Diğer	27	41.18						
Toplam	182	39.99						

Tablo 6'da görüldüğü gibi GSL öğrencilerinin dinledikleri müzik türü ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamaktadır ($p>.05$). Ortalamalara bakıldığında yabancı rock müzik dinleyenlerin yalnızlık puanlarının en yüksek ($\bar{X} = 43.30$) olduğu görülmektedir. Bunu jazz ($\bar{X} = 42.69$) ve klasik batı müziği ($\bar{X} = 42.60$) dinleyenlerin puanları takip etmektedir. THM dinleyenlerin ortalaması $\bar{X} = 40.43$; yabancı pop dinleyenlerin ise $\bar{X} = 39$ 'dur. Türkçe rock ($\bar{X} = 38.86$) ve Türkçe pop ($\bar{X} = 38.00$) dinleyenlerin yalnızlık puanları birbirine çok yakındır. TSM dinleyenlerin ise en düşük ortalamaya ($\bar{X} = 37.11$) sahip olduğu görülmektedir. Diğer müzik türlerini dinlediğini belirtenlerin ortalaması ise ($\bar{X} = 41.18$)'dir.

Tablo 7. GSL öğrencilerinin cinsiyetlerine göre dinledikleri müzik türü

		Klasik batı	Jazz	Türkçe rock	Yabancı rock	THM	TSM	Türkçe pop	Yabancı pop	Diğer	Toplam
Kız	n	3	9	13	11	6	4	23	23	9	101
	%	3.0%	8.9%	12.9%	10.9%	5.9%	4.0%	22.8%	22.8%	8.9%	100.0%
Erkek	n	2	4	9	12	10	13	8	5	18	81
	%	2.5%	4.9%	11.1%	14.8%	12.3%	16.0%	9.9%	6.2%	22.2%	100.0%
Toplam	n	5	13	22	23	16	17	31	28	27	182
	%	2.7%	7.1%	12.1%	12.6%	8.8%	9.3%	17.0%	15.4%	14.8%	100.0%

$$\chi^2=28.63 \text{ sd}=8 \text{ P}= .000$$

Tablo 7 incelendiğinde öğrencilerin dinledikleri bazı müzik türlerinde kız ve erkek öğrencilerin oranları birbirine yakındır. Örneğin klasik batı müziği dinleyenlerin oranı kız öğrencilerde %3 iken erkek öğrencilerde %2.5'tir. Türkçe rock müzik dinleyenlerde ise bu oran kız öğrencilerde %12.9, erkek öğrencilerde %11.1 dir. Bazı müzik türlerinde ise oranların biraz daha farklı olduğu görülmektedir. Jazz müzik dinleyen kız öğrencilerin oranı %8.9 iken erkek öğrencilerin oranı %4.9 dur. Kız öğrencilerin %10.9 u Yabancı rock müzik dinlerken erkek öğrencilerin %14.8 i bu müzik türünü tercih etmektedir.

THM, TSM, Türkçe ve yabancı pop müzikler ve diğer müzik türlerinde ise cinsiyetler arasındaki fark biraz daha fazladır. Kızların %5,9'u THM dinlerken erkeklerde bu oran %12.3 tür. Kızların %4 ü TSM dinlerken erkeklerin %16 sı bu müziği dinlemektedir. Bu durumda geleneksel Türk müziklerini erkek öğrencilerin daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Pop müzik ise tam tersine kızların daha çok tercih ettiği bir müzik türüdür. Kızların 22.8'i Türkçe pop; yine 22.8'i yabancı pop müzik tercih etmektedir. Erkeklerde ise bu oran çok daha düşüktür: Türkçe pop: %9.9; yabancı pop %6.2. Diğer müzik türlerini erkeklerin daha fazla tercih ettiği görülmektedir (Erkekler: %22.2; Kızlar: %8.9). Diğer müzik türleri içerisinde Türkçe rap müzik dinleyen 15 öğrenciden 11'i erkek 4'ü kız öğrencidir.

Kız ve erkek öğrencilerin dinledikleri müzik türlerine ilişkin gözlenen farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2(\text{sd}=8, n=182)=28.63, p<.05$). Başka bir anlatımla, GSL öğrencilerinin cinsiyetleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Kız ve erkek öğrenciler kendi içlerinde değerlendirildiğinde kız öğrencilerin en çok tercih ettikleri müzik türünün Pop müzik olduğu, bunu rock müziğin takip ettiği görülmektedir. Jazz ve diğer müzik türlerini %8.9 oranında dinleyen kız öğrencilerin en az dinledikleri müzik türü ise klasik batı müziğidir. Erkek öğrenciler ise diğer müzik türlerini en çok dinlediklerini ifade etmişlerdir ve burada sıklıkla ifade edilen müzik türü Türkçe rap müziktir. Erkek öğrencilerin en az dinledikleri müzik türü klasik batı müziği ve jazzdır.

Tablo 8. GSL Öğrencilerinin bölümlerine göre dinledikleri müzik türü

		Klasik batı	Jazz	Türkçe rock	Yabancı rock	THM	TSM	Türkçe pop	Yabancı pop	Diğer	Toplam
Müzik	n	3	10	10	4	13	13	15	7	6	81
	%	3.7%	12.3%	12.3%	4.9%	16.0%	16.0%	18.5%	8.6%	7.4%	100.0%
Resim	n	2	3	12	19	3	4	16	21	21	101
	%	2.0%	3.0%	11.9%	18.8%	3.0%	4.0%	15.8%	20.8%	20.8%	100.0%
Toplam	n	5	13	22	23	16	17	31	28	27	182
	%	2.7%	7.1%	12.1%	12.6%	8.8%	9.3%	17.0%	15.4%	14.8%	100.0%

$$\chi^2=38.58 \text{ sd}=8 \text{ P}= .000$$

Tablo 8'de GSL öğrencilerinin dinledikleri müzik türleri bölüm bazında incelenmiştir. Okul bazında en az dinlenen müzik türü olan klasik batı müziğini müzik bölümünün %3.7 si, resim bölümünün ise %2 si dinlemektedir. Türkçe rock ve Türkçe pop müzikte ise yine müzik ve resim bölümünün oranları birbirine yakındır. Müzik bölümünün %12.3 ü Türkçe rock, %18.5 i Türkçe pop dinlerken; resim bölümünün %11.9 u Türkçe rock, %15.8 i Türkçe pop müzik dinlemeyi tercih etmektedir. Jazz müziği ile geleneksel Türk müziklerini müzik bölümü daha fazla dinlerken Yabancı rock, yabancı pop ve diğer müzik türlerini resim bölümü daha fazla dinlemektedir. Müzik bölümünün %12.3'ü jazz dinlerken bu oran resim bölümü öğrencilerinde %3 tür. Müzik bölümünün %16 sı THM

%16 sı TSM dinlerken resim bölümünde bu oran %3 THM ve %4 TSM şeklindedir. Resim bölümünün %20.8 i yabancı pop, %18.8 i yabancı rock müzik dinlerken bu müziklerin müzik bölümü öğrencileri tarafından dinlenme oranı %8.6 yabancı pop, %4.9 yabancı rock şeklindedir. Diğer müzik türlerini ise resim bölümü %20,8, müzik bölümü %7.4 oranında dinlemektedir. Diğer müzik türleri arasında Türkçe rap dinleyen 15 kişiden 13'ü resim bölümü öğrencisidir.

Müzik ve resim bölümü öğrencilerinin dinledikleri müzik türlerine ilişkin gözlenen farkın anlamlı olduğu bulunmuştur ($\chi^2(sd=8, n=182)=38.58, p<.05$). Başka bir anlatımla, GSL öğrencilerinin bölümleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır.

Müzik ve resim bölümü kendi içlerinde değerlendirildiğinde müzik bölümü öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünün Türkçe pop, resim bölümünün ise yabancı pop ve diğer müzikler (özellikle Türkçe rap müzik) olduğu görülmektedir. En az dinlenen müzik türü ise her iki bölümde de klasik batı müziğidir. Müzik bölümünde Türkçe pop müzik ve geleneksel Türk müziklerini Türkçe rock ve jazz müzik, yabancı pop diğer müzikler ve yabancı rock müzik takip etmektedir. Resim bölümünde ise yabancı pop ve diğer müzikleri yabancı rock, Türkçe pop ve Türkçe rock takip etmektedir. Geleneksel Türk müzikleri ve jazz müziği oldukça düşük oranlarda dinlenmektedir. Bu durumda müzik bölümü öğrencileri Türkçe sözlü müziklere ve geleneksel müziklere daha eğilimliken resim bölümü öğrencilerinin yabancı müzikleri daha fazla tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 9. GSL öğrencilerinin sınıflarına göre dinledikleri müzik türü

		Klasik batı	Jazz	Türkçe Rock	Yabancı Rock	THM	TSM	Türkçe Pop	Yabancı Pop	Diğer	Toplam
9. Sınıf	n	1	0	5	10	5	6	10	9	7	53
	%	1.9%	0.0%	9.4%	18.9%	9.4%	11.3%	18.9%	17.0%	13.2%	100.0%
10. Sınıf	n	2	2	7	5	2	1	9	6	7	41
	%	4.9%	4.9%	17.1%	12.2%	4.9%	2.4%	22.0%	14.6%	17.1%	100.0%
11. Sınıf	n	2	7	4	2	4	3	7	7	8	44
	%	4.5%	15.9%	9.1%	4.5%	9.1%	6.8%	15.9%	15.9%	18.2%	100.0%
12. Sınıf	n	0	4	6	6	5	7	5	6	5	44
	%	0.0%	9.1%	13.6%	13.6%	11.4%	15.9%	11.4%	13.6%	11.4%	100.0%
Toplam	n	5	13	22	23	16	17	31	28	27	182
	%	2.7%	7.1%	12.1%	12.6%	8.8%	9.3%	17.0%	15.4%	14.8%	100.0%

$\chi^2=25.50$ $sd=24$ $P= .379$

Tablo 9'da görüldüğü gibi GSL öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmamaktadır ($\chi^2(sd=24, n=182) =25.50, p> .05$). Sınıflar kendi içlerinde değerlendirildiğinde 9. Sınıfta en çok dinlenen müzik türünün yabancı rock (%18.9) ve Türkçe pop (%18.9) olduğu, jazz müziğinin ise hiç dinlenmediği görülmektedir. 10. Sınıflar en fazla Türkçe pop (%22) en az TSM (%2.4) dinlemektedir. 11. Sınıfta en fazla dinlenen türler jazz (%15.9), Türkçe pop (%15.9) ve Yabancı pop (%15.9) iken klasik batı müziği (%4.5) ve yabancı rock (4.5) en az dinlenen türlerdir. 12. Sınıf öğrencileri ise en fazla TSM (%15.9) dinlemekte ve hiç klasik batı müziği dinlememektedirler.

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırma sonucunda GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin düşük olduğu belirlenmiştir. Kız öğrencilerin yalnızlık düzeyleri erkek öğrencilerden bir miktar daha fazla olsa da öğrencilerin yalnızlık puanlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmadığı görülmüştür. İlgili literatür incelendiğinde cinsiyete göre yalnızlık konusunda birbiriyle çelişkili araştırma sonuçlarının olduğu görülmektedir. Bazı araştırmalarda cinsiyete göre yalnızlık açısından anlamlı bir fark olmadığı rapor edilmektedir ve bu sonuçlar mevcut araştırmanın bulgularıyla tutarlıdır (Jones, Freeman & Goswick, 1981; Williams, 1983; Wittenberg & Reis, 1986; Lamm & Stephan, 1987; Brage, Meredith & Woodward, 1993; Eren, 1994; Tarhan, 1996; Buluş, 1997; Demir ve Tarhan, 2001; Çeçen, 2008; Pancar, 2009; Çakır ve Çakır, 2011; İlhan, 2012; Oruç, 2013; Kılıç, 2014; Yalçın, 2015; Aktaş ve Yılmaz, 2017). Hem yurt içinde (Demir, 1990; Buluş, 1996; Saraçoğlu, 2000; Erözkan, 2004; Yıldırım, 2007; Duyan vd, 2008; Karaoğlu, Avşaroğlu ve Deniz, 2009; Şentürk, 2010) hem de yurt dışında (Borys &

Perlman, 1985; Schultz & Moore, 1986; Medora, Woodward & Larson, 1987; McWhirter, 1990; Le Roux & Connors, 2001) yapılan araştırmaların büyük çoğunluğında erkek öğrencilerin yalnızlık düzeylerinin kız öğrencilerden daha yüksek olduğu belirtilmektedir. Bu durum, erkek öğrencilerin ergenliğe özgü değişimleri, kız öğrenciler kadar çevresi ile paylaşma şansı bulamadığı için kendilerini daha fazla yalnız hissetmesi ile açıklanmaktadır (Duyan, vd.). Kızlar ise hemcinsleri ile başlayarak diğer insanlara yönelik ilişkiler ağını daha kolay oluşturabildikleri, duygularını daha rahat ifade edebildikleri için yalnızlık düzeyleri daha düşüktür (Erözkan, 2004). Bu durum mevcut araştırma sonuçları ile çelişmektedir. Mutlu (2014) ise lise öğrencileri ile yürüttüğü çalışmasında mevcut çalışmada olduğu gibi kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre daha fazla yalnızlık çektiğini belirlemiştir.

Bölüm değişkenine göre incelendiğinde müzik ve resim bölümü öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır ancak resim bölümü öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri müzik bölümü öğrencilerinden bir miktar daha yüksektir. Bu sonuçlar, farklı bölümlerde yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmadığını ortaya koyan Demir (1990) ile tutarlıdır. Buluş (1997) ise çalışmasında sosyal bilimlerde öğrenim gören öğrencilerin yalnızlık düzeyinin fen ve teknik bilimlerdekilere göre daha yüksek olduğunu belirtmektedir. Karademir ve Öz (2016), resim, müzik ve endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinde okuyan öğrencilerin, beden eğitimi öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek yalnızlık düzeyine sahip oldukları, ayrıca müzik ve endüstri ürünleri tasarımı bölümlerinde okuyan öğrencilerin, spor yöneticiliği bölümünde okuyan öğrencilere oranla daha yüksek yalnızlık düzeyine sahip olduklarını belirlemiştir. Sonuç olarak spor eğitiminin üniversite öğrencilerinde yalnızlık düzeylerini azaltıcı etkisinin olduğu ifade edilmiştir. Ancak bu çalışmalar üniversite düzeyinde farklı bölümler ile gerçekleştirildiğinden mevcut çalışma ile arasında bir bağ kurulması doğru olmayacaktır.

Araştırma sonucunda, GSL öğrencilerinin yalnızlık puanları arasında sınıf düzeyine göre anlamlı farklılık bulunmamaktadır. Sınıf düzeyi ve yalnızlık boyutuyla ilgili literatür incelendiğinde yine farklı sonuçlar görülmektedir. Bazı araştırmalarda (Demir, 1990; Yılmaz, Yılmaz ve Karaca, 2008; Pancar, 2009; Çağır, 2010) sınıf ile yalnızlık düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Bu durum mevcut çalışmanın bulgularıyla tutarlıdır. Ancak yalnızlık ile sınıf düzeyi arasında anlamlı fark bulunan araştırmalarda (Buluş, 1997; Tan, 2000; Erözkan, 2004) lise 1. Sınıf öğrencilerinin yalnızlık düzeyi en yüksek olan sınıf olduğu belirlenmiştir. Bu durum araştırmacılar tarafından birinci sınıf öğrencilerinin yeni bir ortama geldikleri için sosyal ilişki ağlarının düşük olması ve bu yeni ortama uyum sağlamada güçlükler yaşamaları şeklinde yorumlanmaktadır (Buluş, 1997). Mevcut araştırmada da, anlamlı fark bulunmamasına rağmen yalnızlık düzeyi en yüksek sınıfın 9. sınıf olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin dinledikleri müzik türleri incelendiğinde, en sık dinledikleri müzik türünün Türkçe Pop müzik olduğu belirlenmiştir. Daha sonra rock müzik ve geleneksel Türk müzikleri (THM ve TSM) dinlenmektedir. En az dinledikleri müzik türü ise klasik batı müziğidir (%2,7). Sonuçların pop müziği lehine çıkmasında; pop müziğin belirli bir tutum ya da düşünceyi savunmaktan çok eğlenceye yönelik olması nedeniyle herkese hitap eden bir yapıya sahip olması, ayrıca, tüketilmesinin (dinlenilmesinin) ve radyo-televizyonlardaki müzik kanalları, MP3 ve CD'ler yoluyla ulaşılabilirliğinin gittikçe daha kolay hale gelmesinin etkili olduğu düşünülmektedir (Artemiz, 2009). Ayrıca ergenler kendilerine uygun gördükleri figürleri model alırlar. Popüler müzik ve yıldızları bu anlamda önemli rol modellerdir (Sakar ve Maba, 2015).

İlgili literatür incelendiğinde mevcut çalışmada olduğu gibi, birçok çalışmada gençlerin en fazla dinledikleri müzik türünün pop müzik olduğu görülmektedir. Artemiz (2009) İstanbul İli Anadolu yakası sınırları içinde faaliyet gösteren resmi ve özel ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören 143 ergen ile yürüttüğü çalışmasında benzer şekilde ergenlerin en sık pop ve rock müzik dinlediklerini ortaya koymuştur. Klasik batı müziğinin dinlenme sıklığı ise mevcut çalışmada olduğu gibi oldukça düşüktür. Öğrencilerin en az dinlediği müzik türü ise arabesktir. Bulut ve Altay (2012) Yozgat ilinde 417 ilköğretim öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında en sık dinlenen müzik türünün pop müzik, en az dinlenen türün ise TSM olduğunu belirlemiştir. Bozkurt, Zahal ve Uyan (2015) Mardin, Tokat ve İzmir'de öğrenim gören 608 ortaokul öğrencisi ile yürüttükleri çalışmalarında öğrencilerin en sık dinledikleri müzik türünün Türk pop ve rock müziği olduğunu belirlemiştir. Yağışan (2013) Selçuk Üniversitesinin farklı bölümlerinde öğrenim gören 308

öğrenciyle gerçekleştirdiği çalışmasında yine öğrencilerin en fazla pop müzik dinlediklerini belirlemiştir. Bunu THM ve TSM takip etmektedir. Karabük Üniversitesi'nde yapılan bir başka çalışmada da (Sağır ve Öztürk, 2015) benzer şekilde öğrencilerin en fazla pop müzik dinledikleri, bunu THM ve TSM'nin takip ettiği görülmektedir. Kalyoncu (2011) ise Bolu ilindeki 13-16 yaş aralığındaki 110 ergenin ağırlıklı olarak popüler müzik türlerinin ve müzik videolarının/kliplerinin yayınlandığı müzik kanallarını/televizyonlarını tercih ettiğini belirtmektedir. Kayseri ilinde öğrenim gören 15-18 yaşları arasındaki 320 öğrenci de en fazla Türk pop müziği dinlemektedir (Akça ve Şenol, 2012). İzmir'in Buca ilçesinde 3 farklı okulda öğrenim gören 460 ortaokul öğrencisinin tercihleri de pop müzikten yana olmuştur (Sakar ve Maba, 2015). GSL müzik bölümü öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada ise öğrencilerin en sık dinledikleri ilk üç müzik türünün Avrupa sanat müziği, THM ve Türk pop müziği olduğu tespit edilmiştir (Ulutürk, 2008).

Öğrencilerin dinledikleri müzik türleri ile yalnızlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı tespit edilmiştir. Literatürde yalnızlık ve dinlenen müzik türleri arasındaki ilişkiye dair bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak etki düzeyi ne derece olursa olsun, araştırmalar bireylerin müzik tercihleri ile birtakım kişilik özellikleri arasında sıkı bağlar bulunduğunu göstermektedir. Örneğin, pop müzik dinleyenlerin daha uyumlu kişilikleri olduğu (Artemiz, 2009), daha neşeli ve açık sözlü olduğu (North, Desborough & Starstein, 2005) belirtilmektedir. Mevcut çalışmada da pop müzik dinleyenlerin yalnızlık düzeyinin düşük olduğu görülmektedir. Klasik batı müziği dinleyenlerin düzene/kurala önem veren kişilikte olduğu (Artemiz, 2009), yaratıcı ve toleranslı olduğu (North vd, 2005), öfke kontrollerinin daha yüksek olduğu (Sezer, 2011), kendilerini daha ilginç ve yaratıcı olarak gördükleri (Rentfrow, McDonald & Oldmeadow, 2009) ortaya konmuştur. Mevcut çalışmada klasik batı müziği dinleyen bireylerin sayısı oldukça düşüktür ve yalnızlık düzeyleri de ortalamaya göre daha yüksektir. Rock müzik dinleyenlerin karşı çıkma özelliklerinin bulunduğu (Artemiz, 2009), intihar düşüncelerinin ağır olduğu, majör depresyon, suç işleme, kendine zarar verme, madde kullanımı gibi olumsuz durumların ortaya çıktığı gözlemlenmiştir (Martin, Clarke & Pearce, 1993). Mevcut çalışmada Türkçe ve yabancı rock dinleyenlerde yalnızlık puanları açısından farklılık görülmektedir. Türkçe rock dinleyenlerin yalnızlık puanları daha düşük iken yabancı rock dinleyenler yalnızlık puanı en yüksek olan gruptur. Halk müziği dinleyenlerin kabul etme eğiliminde oldukları (Artemiz, 2009), sürekli öfke puanlarının yüksek olduğu bulunmuştur (Sezer, 2011). Bu çalışmada da halk müziği dinleyenlerin puanı ortalamaya yakındır. Arabesk müzik dinleyenlerin ise ilgi arayışı içinde olan kişilikler sergiledikleri (Artemiz, 2009), öfkelerini kontrol edemedikleri ve öfkelerini dışa vurdukları (Sezer, 2011), depresyon düzeylerinin diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Güner, 1995). Bu çalışmada arabesk müzik dinleyen yalnızca bir öğrenci bulunmaktadır. Heavy metal müzik dinleyen ergenlerin saldırganlık düzeylerinin yüksek olduğu (Güner, 1995); okulda davranış problemleri yaşadıkları, madde ve alkol kullandıkları, yasa dışı suç olaylarına karıştığı gözlemlenmiştir (Took & Weiss, 1994). Müziğin etkileri konusunda yapılan benzer çalışmalarda da yine heavy metal müziğin gençleri kızgınlığa teşvik edebileceği, yani bir tahrik unsuru olarak rol oynayabileceği (Scheel & Westefeld, 1999) belirtilmektedir. Çalışma grubunda heavy metal müzik dinlediğini belirten yalnızca iki öğrenci bulunmaktadır.

Öğrencilerin dinledikleri müzik türleri cinsiyete göre değerlendirildiğinde, klasik batı müziği ve Türkçe rock müziğin dinlenme oranının kız ve erkek öğrencilerde birbirine yakın olduğu görülmüştür. Jazz ve yabancı rock müzikte oranlar biraz farklılaşırken, THM, TSM, Türkçe ve yabancı pop müzikler ve diğer müzik türlerinde ise cinsiyetler arasındaki fark daha fazladır. Kızların %5.9 u THM dinlerken erkeklerde bu oran %12.3 tür. Kızların %4 ü TSM dinlerken erkeklerin %16 sı bu müziği dinlemektedir. Bu durumda geleneksel Türk müziklerini erkek öğrencilerin daha fazla tercih ettikleri anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Sağır ve Öztürk (2015)'ün çalışmasının sonuçlarına göre Sanat Müziği dinleyenlerin oranı erkeklerde %62.0, kadınlarda ise %38.0'dir. Ulutürk (2008) ise aralarında anlamlı fark olmamasına rağmen Türk Halk Müziği dinleyen 16 öğrenciden 11'inin erkek, 5'inin kız olduğunu tespit etmiştir. Pop müzik ise tam tersine kızların daha çok tercih ettiği bir müzik türüdür. Bu bulgular literatürdeki diğer çalışmalar ile tutarlıdır. Artemiz (2009), kız öğrencilerin pop müziği dinleme sıklıklarının, erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ulutürk (2008) Türk pop müziği dinleyen 15 öğrenciden 12'sinin kız, 3'ünün erkek olduğunu ortaya koyarken, Sakar ve Maba (2015) anaokul pop müziğinin asıl dinleyicilerinin ergen kızlar olduğunu

belirtmişlerdir. Sağır ve Öztürk (2015) ise kadınların pop müziği daha fazla tercih ettiklerini (%70.7), erkeklerde ise bu oranın kadınlara göre oldukça düşük (%29.3) olduğunu belirtmektedirler. Bu oranın kadınlarda yüksekliğini, kadının tüketim kültürü içerisinde daha yoğun kullanılan bir tema oluşuyla ilişkilendirmektedirler. Pop müzik, yapısı itibariyle tüketim kültürünün sembolü konumundadır. Diğer müzik türlerinden ayrılan en önemli özelliği ise popüler kültür konumunda olması ve modasının zamanla geçmesidir. Diğer müzik türlerini ise erkeklerin daha fazla tercih ettiği görülmektedir. Diğer müzik türleri içerisinde Türkçe rap müzik dinleyen 15 öğrenciden 11'i erkek 4'ü kız öğrencidir.

Kız ve erkek öğrencilerin dinledikleri müzik türlerine ilişkin gözlenen farkın anlamlı olduğu bulunmuştur. Başka bir anlatımla, GSL öğrencilerinin cinsiyetleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu sonuç, Artemiz (2009), Sağır ve Öztürk (2015) ve Sakar ve Maba (2015)'nin bulguları ile tutarlıdır. Boer ve diğerleri (2011), genel olarak müzik tercihleri arasında cinsiyet açısından görülen farklılığın erkeğin güçlü kadının duygusal olduğu şeklindeki sosyal roller üzerine temellenmiş olduğunu belirtmişlerdir. Bu farklılıklar tercih edilen türler söz konusu olduğunda daha net görülebilir. Kadınlar ana akım (mainstream) pop gibi daha yumuşak türleri seçerken, erkekler daha sert türleri, rap ve heavy rock gibi agresif türleri tercih etmektedirler (Russell, 1997; akt. Şenel, 2014). Kız ve erkek öğrenciler kendi içlerinde değerlendirildiğinde kız öğrencilerin en çok tercih ettikleri müzik türünün Pop müzik olduğu, bunu rock müziğin takip ettiği görülmektedir. Kız öğrencilerin en az dinledikleri müzik türü ise klasik batı müziğidir. Erkek öğrenciler ise diğer müzik türlerini en çok dinlediklerini ifade etmişlerdir ve burada sıklıkla ifade edilen müzik türü Türkçe rap müziktir. Sakar ve Maba (2015) rap ve hip-hop tarzı müzikle erkeklerin daha çok ilgilendiğini ifade etmektedir. Yine bu kategoride hip-hop, elektronik müzik, blues ve arabesk dinleyenler de erkek öğrencilerdir. Daha sonra sırasıyla geleneksel Türk müzikleri ve rock müzikleri dinleyen erkek öğrenciler, pop müziği kız öğrencilere göre oldukça düşük düzeyde dinlemektedirler. Erkek öğrencilerin en az dinledikleri müzik türleri ise jazz ve klasik batı müziğidir.

Bölüm değişkenine göre incelendiğinde, öğrencilerinin bölümleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür. Müzik bölümü öğrencilerinin en çok dinledikleri müzik türünün Türkçe pop, resim bölümünün ise yabancı pop ve diğer müzikler (özellikle Türkçe rap müzik) olduğu belirlenmiştir. En az dinlenen müzik türü ise her iki bölümde de klasik batı müziğidir. Müzik bölümü öğrencileri Türkçe sözlü müziklere ve geleneksel müziklere daha eğilimliken resim bölümü öğrencilerinin yabancı müzikleri daha fazla tercih ettikleri görülmektedir. Müzik bölümüne ilişkin bulgular Ulutürk (2008) ve Kılıç (2004)'ün bulguları ile çelişmektedir. Ulutürk (2008), Türkiye'nin kuzeybatı illerinde bulunan 7 GSL'nin müzik bölümünde okuyan son sınıf öğrencileriyle sürdürdüğü araştırmasının sonucunda, öğrencilerin dinlemeyi tercih ettikleri ilk üç müzik türünün Avrupa sanat müziği, THM ve Türk pop müziği olduğunu tespit etmiştir. Kılıç (2004) tarafından Gazi Üniversitesi, İnönü Üniversitesi ve Niğde Üniversitesi Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Anabilim Dalı birinci sınıf öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada da benzer şekilde öğrencilerin ilk sırada klasik müzik dinledikleri tespit edilmiştir. Klasik müziğin ardından TSM, THM, pop müzik ve diğer müzik türleri gelmektedir. Literatürdeki bu çalışmalar ile mevcut çalışmanın arasındaki bu çelişki, çalışmalar arasında geçen zaman zarfında müzik bölümünde okuyan gençlerin eğilimlerinin, öğrenim gördükleri klasik batı müziğinden çok popüler müziklere doğru kaydığını ortaya koymaktadır. Literatür taraması sırasında resim bölümü öğrencilerinin tercih ettiği müzik türlerine ilişkin bir çalışmaya rastlanmamıştır.

GSL öğrencilerinin sınıf düzeyleri ile dinledikleri müzik türleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirlenmiştir. 9. Sınıfta en çok dinlenen müzik türü yabancı rock ve Türkçe pop iken jazz müziğinin hiç dinlenmediği görülmektedir. 10. Sınıflar en fazla Türkçe pop, en az TSM dinlemektedir. 11. Sınıfta en fazla dinlenen türler jazz, Türkçe pop ve Yabancı pop iken klasik batı müziği ve yabancı rock en az dinlenen türlerdir. 12. Sınıf öğrencileri ise en fazla TSM dinlemekte ve hiç klasik batı müziği dinlememektedirler. İstanbulluoğlu ve Vural (2012); Niğde, Aksaray ve Kırşehir GSL öğrencileri ile yürüttükleri çalışmalarında öğrencilerin dinledikleri müzik türlerini sınıf bazında incelemişlerdir. Araştırma bulgularına göre 9. sınıf öğrencileri en fazla THM ve TSM dinlemektedir. 10 ve 11. sınıfta TSM ve THM'nin yanı sıra klasik müzik ile rap ve rock müzik türlerine ilgi duymaya başlamışlardır. 12. sınıfta ise öğrencilerin en fazla dinlediği müzik türü klasik batı müziğidir. Bu çalışmanın bulguları mevcut çalışmanın bulguları ile çelişmektedir. Mevcut çalışmada tam tersine,

öğrenim sürelerinin sonunda öğrenciler klasik batı müziğinden giderek uzaklaşmış ve geleneksel Türk müziklerine daha fazla ilgi duymaya başlamışlardır. Bu durum, GSL ders programlarında son yıllarda yapılan değişiklikler sonucu geleneksel müziklere daha fazla yer verilmesi ile açıklanabilir.

Sonuç olarak GSL öğrencilerinin yalnızlık düzeyinin düşük olduğu, aralarında anlamlı farklılık olmasa da kız öğrencilerin erkeklerden; resim bölümü öğrencilerinin müzik bölümü öğrencilerinden ve 9. Sınıf öğrencilerinin diğer sınıflardan daha yalnız hissettikleri anlaşılmaktadır. En sık dinlenen müzik türü Türkçe pop, en az dinlenen müzik türü ise klasik batı müziğidir. Dinlenen müzik türü ile yalnızlık düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ancak yalnızlık puanı en yüksek olan grup yabancı rock müzik dinleyenler, en düşük olan ise TSM dinleyen öğrencilerdir. Öğrencilerin dinledikleri müzik türü ile cinsiyetleri ve bölümleri arasında anlamlı farklılık bulunmuş, müzik türü ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır.

Ergenlik dönemi, yalnızlığın en yoğun olarak hissedildiği dönemlerden biridir. Bu dönemde gençler, sosyal olarak kabul edilmeye, kendilerini toplum karşısında ispatlamaya çok önem verirler. Bu dönemde müzik, ergenler için kim olduklarını göstermek, bir mesaj vermek ya da nasıl bilinmek istediklerini açığa vurmak için kullanabilecekleri çok önemli bir araçtır (Sakar ve Maba, 2015). Müzik sayesinde hem yalnız geçirilen zamanlarını doldurmaya çalışabilir, hem de dinledikleri müzik türüne uygun giyim ya da yaşam tarzı geliştirerek sosyal yönden varlıklarını ispatlamaya çalışabilirler. Bu nedenle ergenlik dönemini yaşayan gençlerin yalnızlık düzeylerinin ve dinledikleri müzik türünün belirlenmesi ve farklı değişkenler açısından incelenmesi önemli görülmektedir. Bu dönemde gençlerin yaşadığı karmaşanın yetişkinlerce anlaşılması veya gençlerin çeşitli eğilimlerinin saptanması açısından toplumun farklı kesimlerinden ergenlerin yalnızlık düzeylerinin ve dinledikleri müzik türlerinin belirlenmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akça, R. P., & Şenol, V. (2012). Müzik, reklam ve kitle iletişimin ergen üzerindeki etkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, 28, 1-19.
- Aktaş, H., & Yılmaz, N. (2017). Üniversite gençlerinin yalnızlık ve utangaçlık unsurları açısından akıllı telefon bağımlılığı. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 3(1), 85-100.
- Artemiz, B. (2009). *Ergenlerin farklı müzik türlerine ilişkin ilgileri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Atasayar, M., & Güler, N. (2012). A study of the relationship between problem solving skills level and the loneliness level of the elementary and high school students. *The International Journal of Educational Researchers*, 3(2), 10-16.
- Avcı, Ö. H., & Yıldırım, İ. (2014). Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 157-168.
- Boer, D., Fischer, R., Strack, M., Bond, M. H., Lo, E., & Lam, J. (2011). How shared preferences in music create bonds between people: values as the missing link. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 37(9), 1159-1171.
- Borys, S., & Perlman, D. (1985). Gender differences in loneliness. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 11(1), 63-74.
- Bozkurt, S. S., Zahal, O., & Uyan, Z.D. (2015). Ortaokul öğrencilerinin duygu durumlarına göre dinledikleri müzik türlerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 39, 541-567.
- Brage, D., Meredith, W., & Woodward, J. (1993). Correlates of loneliness among midwestern adolescents. *Adolescence*, 28, 685-693.
- Brennan, T. (1982). *Loneliness at adolescence*. In L.A Peplau and D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory research and therapy*, (269- 290). New York: Wiley.
- Buluş, M. (1996). *Ergen öğrencilerde denetim odağı ve yalnızlık düzeyi ilişkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Buluş, M. (1997). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 3, 82-90.
- Bulut, D., & Altay, E. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin müzik profilleri: Yozgat ili örneği. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 20(1), 237-254.
- Çağır, G. (2010). *Lise ve üniversite öğrencilerinin problemleri internet kullanım düzeyleri ile algılanan esenlik halleri ve yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Çakır, V., & Çakır, V. (2011). Yalnızlık ve televizyon kullanımı. *Selçuk İletişim*, 7(1), 131-147.

- Çeçen, A. R. (2008). Öğrencilerin cinsiyetlerine ve ana baba tutum algılarına göre yalnızlık ve sosyal destek düzeylerinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 415-431.
- Çivitçi, N. (2011). Lise öğrencilerinde okul öfkesi ve yalnızlık. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 18-29.
- Çoban, A. (2005). *Müzikterapi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Demir, A. (1989). U.C.L.A. yalnızlık ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliği. *Psikoloji Dergisi*, 7(23), 14-18.
- Demir, A. (1990). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerini etkileyen bazı etmenler*. Yayınlanmamış Doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden tez özetine erişilmiştir.
- Demir, A., & Tarhan, N. (2001). Loneliness and social dissatisfaction in Turkish adolescents. *The Journal of Psychology*, 135(1), 113-123.
- Demir, Y., & Kutlu, M. (2016). Üniversite öğrencilerinde sosyal etkileşim kaygısı ile mutluluk arasındaki ilişki: yalnızlığın aracı rolü. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi (GEFAD)*, 36(1), 195-210.
- Demirer, V., Bozoğlan, B., & Şahin, İ. (2013). Preservice teachers' internet addiction in terms of gender, internet access, loneliness and life satisfaction. *International Journal of Education in Mathematics, Science and Technology*, 1(1), 56-63.
- Duruoalp, E., & Çiçekoğlu, P. (2013). Yetiştirme yurdunda kalan ergenlerin yalnızlık düzeylerinin internet bağımlılığı ve çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(1), 29-46.
- Duy, B. (2003). *Bilişsel-davranışçı yaklaşıma dayalı grupla psikolojik danışmanın yalnızlık ve fonksiyonel olmayan tutumlar üzerine etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Duyan, V., Duyan, G. Ç., Çiftçi, E. G., Sevin, Ç., Erbay, E., & İkizoğlu, M. (2008). Lisede okuyan öğrencilerin yalnızlık durumlarına etki eden değişkenlerin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 33, 28-41.
- Eren, A. (1994). *Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ve psikolojik ihtiyaçlarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden tez özetine erişilmiştir.
- Eroğlu, M., Pamuk, M., & Pamuk, K. (2013). Investigation of problematic internet usage of university students with psychosocial levels at different levels. *Procedia- Social and Behavioral Sciences*, 103, 551-557.
- Erözkan, A. (2004). Lise öğrencilerinin bağlanma stilleri ve yalnızlık düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 4(2), 155-175.
- Güner, N. (1995). *Ergenlerin dinledikleri müzik türünün depresyon ve saldırganlık düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden tez özetine erişilmiştir.
- Haskan, Ö. (2009). *Ergenlerde şiddet eğilimi, yalnızlık ve sosyal destek*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- İlhan, T. (2012). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: cinsiyet rolleri ve bağlanma stillerinin yalnızlığı yordama güçleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2377-2396.
- İstanbulu, S., & Vural, G. H. (2012). İç Anadolu bölgesi güzel sanatlar ve spor liselerinin müzik bölümünde eğitim gören kırsal ve kent kökenli öğrencilerin müziksel profilleri. *Akademik Bakış Dergisi*, 29, 1-17.
- Jones, W. H., Freeman, J. E., & Goswick, R. A. (1981). The persistence of loneliness: Self and other determinants, *Journal of Personality*, 49(1), 27-48.
- Kalyoncu, N. (2011). Ergenlerin televizyon müzik programı tercihleri üzerine bir araştırma. *Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 43-57.
- Kapıkıran, Ş., & Yağcı, U. (2012). Ergenlerin yalnızlık ve yaşam doyumu: çalgı çalma ve müzik topluluğuna katılmanın aracı ve farklılaştırıcı rolü. *İlköğretim Online*, 11(3), 738-747.
- Karademir, Y., & Öz, E. (2016). *Güzel sanatlar ve spor eğitimi alan üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin incelenmesi: Karabük üniversitesi örneği*. Sosyal ve Liberal Bilimlerde Yeni Yönelimler (Ed. Hasan Babacan, Sevilay Özer), Gece Kitaplığı: Ankara.
- Karaoğlu, N., Avsaroglu, S., & Deniz, M. E. (2009). Yalnız mısın? Selçuk üniversitesi öğrencilerinde yalnızlık düzeyi ile ilgili bir çalışma, *Marmara Medical Journal*, 22(1), 19-26.
- Kılıç, I. (2004). *Üniversitelerin güzel sanatlar eğitimi bölümü müzik eğitimi dalı anabilim/ana sanat birinci sınıf öğrencilerinin kişisel profilleri üzerine bir araştırma*. 1924-2004 Musiki Muallim Mektebinden Günümüze Müzik Öğretmeni Yetiştirme Sempozyumu Bildirisi, Isparta. www.muzikegitimcileri.net adresinden edinilmiştir.
- Kılıç, Ş. D. (2014). *Üniversite öğrencilerinin yalnızlık ve psikolojik dayanıklılıklarının incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Atatürk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Erzurum. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.

- Lamm, H., & Stephan, E. (1987). Loneliness among German university students: Some correlates. *Social Behavior and Personality: An international journal*, 15(2), 161-164.
- Le Roux, A., & Connors, J. (2001). A cross-cultural study into loneliness amongst university students. *South African Journal of Psychology*, 31(2), 46-52.
- Martin, G., Clarke, M., & Pearce, C. (1993). Adolescent suicide: Music preference as an indicator of vulnerability. *Journal of the American Academy of Child & Adolescent Psychiatry*, 32(3), 530-535.
- McWhirter, B. T. (1990). Factor analysis of the revised UCLA loneliness scale. *Current Psychology*, 9(1) 56-68.
- Medora, N., Woodward, J., & Larson, J. (1987). Adolescent loneliness: A cross-cultural comparison of American and Asian Indians. *International Journal of Comparative Sociology*, 28, 204-210.
- Meral, D., & Bahar, H. H. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinde problemlerli internet kullanımının yalnızlık ve psikolojik iyi oluş ile ilişkisinin incelenmesi. *Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(2), 1117-1134.
- Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, www.ogm.meb.gov.tr adresinden indirilmiştir.
- Morsünbül, Ü. (2014). İnternet bağımlılığının bağlanma stilleri, kişilik özellikleri, yalnızlık ve yaşam doyumu ile ilişkisi. *International Journal of Human Sciences*, 11(1), 357-372.
- Mutlu, Ş. (2014). *Lise öğrencilerinin facebook kullanımı uygulamalarının özsaygı ve yalnızlık düzeyleri ile ilişkisinin incelenmesi (Van ili Erciş ilçesi örneği)*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Van. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- North, A. C., Desborough, L., & Skarstein, L. (2005). Musical preference, deviance, and attitudes towards music celebrities. *Personality and Individual Differences*, 38(8), 1903-1914.
- Oktan, V. (2015). Üniversite öğrencilerinde problemlerli internet kullanımı, yalnızlık ve algılanan sosyal destek. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 281-292.
- Oruç, T. (2013). *Üniversite öğrencilerinde psikososyal değişkenlere göre yalnızlık ile otomatik düşünceler ilişkisinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Ostrov, E., & Offer, D. (1991). *Loneliness and the adolescent*. In J. Hartog, J.R. Audy and Y.A. Cohen(Eds), *The anatomy of loneliness*, (170-185). New York: International University Press.
- Özben, Ş. (2013). Üniversite öğrencilerinin televizyon izleme süresine göre yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, 35, 198-206.
- Özçelik, İ. Y., İmamoğlu, O., Çekin, R., & Başpınar, S. G. (2015). Üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri üzerine sporun etkisi. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 12-18.
- Özşaker, M., Dorak, F., Vurgun, N., & Uludağ, S. (2016). Serbest zaman tutum kapsamında problemlerli internet kullanımı ve yalnızlık: Rekreatif aktivitelere katılım açısından bir değerlendirme. *International Journal of New Trends in Arts, Sports & Science Education*, 5(3), 30-39.
- Pancar, A. (2009). *Parçalanmış ve Tam Aileye Sahip Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi (Yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana)*. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Peplau, L. A. & Perlman, D. (1982). *Loneliness. A sourcebook of current theory, research and therapy*. New York: Wiley.
- Rentfrow, P. J., McDonald, J. A., & Oldmeadow, J. A. (2009). You are what you listen to: Young people's stereotypes about music fans. *Group Processes & Intergroup Relations*, 12(3), 329-344.
- Rubenstein, C. M., & Shaver, P. (1982). *The experience of loneliness*, In L.A. Peplau and D. Perlman (Eds.), *Loneliness: A sourcebook of current theory research and therapy*, (123-134). New York: Wiley.
- Russell, D., Peplau, L. A., & Cutrona, C. E. (1980). The revised UCLA loneliness scale: Concurrent and discriminant validity evidence. *Journal of Personality and Social Psychology*, 39(3), 472-480.
- Sağır, A., & Öztürk, B. (2015). Sosyolojik bağlamda müzik ve kimlik: Karabük üniversitesi örneği. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(2), 121-154.
- Sakar, M. H., & Maba, A. (2015). Ortaokul öğrencilerinin müziksel tercihleri ve dinleme pratikleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 36, 980-996.
- Saraçoğlu, Y. (2000). *Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Samsun. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden tez özetine erişilmiştir.
- Scheel, K. R., & Westefeld, J. S. (1999). Heavy metal music and adolescent suicidality: An empirical investigation. *Adolescence*, 34, 253-273.
- Schultz, N. R., Jr., & Moore, D. W. (1986). The loneliness experience of college students: Sex differences. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12(1), 111-119.
- Seçim, Ö. Y., Alpar, Ö., & Algür, S. (2014). Üniversite öğrencilerinde yalnızlık: Akdeniz üniversitesinde yapılan ampirik bir araştırma. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 13(48), 200-215.

- Sezer, F. (2011). Öfke ve psikolojik belirtiler üzerine müziğin etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(1), 1472-1493.
- Şenel, O. (2014). Müzik tercihinin karmaşık arka planı. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(30), 213-227.
- Şentürk, S. S. (2010). *Liseli ergenlerin yalnızlık algısının sosyal beceri, benlik saygısı ve kişilik özellikleri bağlamında değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Şişman, Y. T. (2014). *Sağlık meslek lisesi öğrencilerinde sosyal medya bağımlılık durumu ile bağlanma stilleri benlik saygıları yalnızlık algıları ve sosyal beceriler arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İzmir. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Tarhan, N. (1996). *Sosyometrik statü, cinsiyet, akademik başarı, okul türü ve sınıf düzeyi ile ortaokul öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ortadoğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden tez özetine erişilmiştir.
- Tan, D. (2000). *Lise öğrencilerinin yalnızlık düzeyleri ile denetim odaklarının aile destek düzeyleri ve özlük nitelikleri açısından karşılaştırmalı olarak incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Took, K. J., & Weiss, D. S. (1994). The relationship between heavy metal and rap music and adolescent turmoil: Real or artifact? *Adolescence*, 29, 613-621.
- Ulutürk, N. (2008). *Anadolu güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin dinlemeyi tercih ettikleri müzik türleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bolu. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Williams, E. G. (1983). Adolescent loneliness. *Adolescence*, 18, 51-66.
- Wittenberg, M. T., & Reis, H. T. (1986). Loneliness, social skills, and social perception. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 12(1), 121-130.
- Yağışan, N. (2013). Üniversite öğrencilerinin müzik tercihleri ve saldırganlıkla ilişkisi. *Sanat Eğitimi Dergisi*, 1(2), 96-113.
- Yalçın, G. (2015). *Sosyal medyanın yoğun kullanımın ileri ergenlikte yalnızlık ve depresyona etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Arel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yıldırım, M. (2007). *Şiddete başvuran ve başvurmayan ergenlerin yalnızlık düzeyleri ve akran baskısı düzeyleri açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Adana. <http://tez2.yok.gov.tr/> adresinden edinilmiştir.
- Yılmaz, E., Yılmaz, E., & Karaca, F. (2008). Üniversite öğrencilerinin sosyal destek ve yalnızlık düzeylerinin incelenmesi. *Genel Tıp Dergisi*, 18(2), 71-79.